

Tutkimusosio

Kansalaiset aluevaaleista: Hyvä aluevaltuustoehdokas ajaa koko maakunnan etua – kansanedustajia ei mielellään ehdolle

KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätöön tuoreimmassa vuoden 2021 Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin hyvän aluevaltuutetun (maakuntavaltuutetun) ominaisuuksia. Haastateltavien tuli arvioida seitsemäätoista erilaista tekijää sen mukaan, kuinka mielellään he näkisivät ne omassa valtuutetussaan. Puntaroitavana olivat pääasiassa ehdokkaan henkilöominaisuudet (millainen hänen tulisi olla).

”Hyvän aluevaltuutetun” kuva piirtyy tuloksissa verrattain sovinnaiseksi, jos kohta myös ajan henkeä heijastavaksi. Vaikka useat tekijät saavat toivelistalla suuren painon, profiili hammastaa selvästi viisi määrettä. Pelkistetysti voidaan todeta, että valtuutetun tulee ennen muuta 1) ajaa koko maakunnan etua, 2) olla omasta asuinkunnasta, 3) ajaa kotikunnan etua, 4) pitää yhteyttä äänestäjiinsä ja 5) edistää heidän etuaan.

Listan kärkeen kohoava ominaisuus ”ajaa koko maakunnan etua” (89 % näkisi erittäin tai melko mielellään omassa valtuutetussaan) näkee aluevaltuutetun kokonaisvaltaisena toimijana. Hän ei saisi edustaa yksinomaan joitakin erityisiä intressejä, vaan tulisi pystyä toimimaan koko hyvinvointialueen (maakunnan) hyödyksi. Määre viittaa henkilöön, joka on uskollinen asioille, joiden näkee edistävän alueen kokonaisetua.

Maakuntavaltuutetun olisi hyvä olla omasta kotikunnasta (86 %) ja ajaa myös oman kotikunnan etua (84 %). Nämä määreet asettavat maakuntavaltuutetun vaateliaaseen, miltei ylitsepääsemättömään, tilanteeseen. Hänen pitäisi pystyä sovittamaan yhteen koko maakunnan, kotikunnan ja äänestäjiensä edut.

Kahta muuta ylimpään kärkeen kohoavaa luonnehdintaa ”pitää aktiivisesti yhteyttä omiin äänestäjiinsä vaalien välillä” (84 %) ja ”ajaa määrätietoisesti kaltaistenne ihmisten etuja” (83 %) voitaneen pitää hyvän luottamussuhteen perusasettamuksina alueellisen ja paikallisen demokratian kannalta.

Hyvällä valtuutetulla tulisi olla myös ”laajat suhdeverkostot” (76 %). Suhdeverkostot tunnustetaan poliittisen päätöksenteon kannalta välttämättömiksi. Se, että aluevaltuutetulla ”on oikea puoluetusta” on jokseenkin merkittävä reunaehto valinnan näkökulmasta (71 %). Puoluekanta on valinnan kannalta paljon tärkeämpi kuin se, että aluevaltuutettu (maakuntavaltuutettu) toimisi samalla kunnanvaltuutettuna tai kansanedustajana.

Enemmistö naisista (52 %), nuorista (53 %), akateemisen koulutuksen saaneista (51 %) ja vihreiden kannattajista (54 %) pitää tärkeänä, että ehdokas on samaa sukupuolta. Sen sijaan yrittäjille (30 %) ja miehille (32 %) ehdokkaan samalla sukupuolella oli vähiten merkitystä.

Kansanedustajia ei mielellään nähdä ehdolla aluevaltuustoihin

Lähes kaksi kolmesta (64 %) suomalaisesta ei näe kansanedustajia mielellään aluevaltuutettuina. Tämä onkin ainoa esitetty ominaisuus, jota kansan enemmistö ei toivo aluevaltuutetuissa. Iän myötä tämä näkemys vain vahvistuu. Kun alle puolet (46 %) 18–30-vuotiaista ei toivo kansanedustajia ehdolle, on tätä mieltä yli 60-vuotiasta jo lähes neljä viidestä (77 %). Puolueista janan ääripäitä edustavat kokoomuksen tukijat, joista kansanedustajia ei toivo ehdolle noin neljä viidestä (77 %); toisella puolella vasemmistoliiton tukijoista torjuvalla kannalla kansanedustajien ehdokkuuteen on vajaa puolet (46 %).

Kaksi viidestä (42 %) suomalaisesta ei myöskään näe mielellään aluevaltuustoissa kaupungin ja kunnan valtuutettuja. Aluevaltuutetun ei välttämättä myöskään edellytetä olevan henkilökohtaisesti tuttu tai edes tunnettu henkilö maakunnassa. Piittaamaton oman tiensä kulkija ja kaiken vastustaminen ei myöskään ole kovinkaan kaivattu ominaisuus. Näitä asioita painotetaan nyt vähemmän kuin edellisessä mittauksessa vuonna 2018. Aiempaa hieman houkuttelevampi on ehdokas, joka ajaa maakunnan kokonaisuhyödyn ohella kotikunnan etua ja jolla on sama kanta sote-uudistukseen kuin äänestäjällä.

SDP kansan keskiarvossa, kokoomukselle ja vasemmistoliitolle tärkeää puoluetusta, perussuomalaiset toivovat ”oman tien kulkijoita”, keskusta tuttuja ja tunnettuja, vihreät hyvin koulutettuja

Koska ehdokkaita asettavat puolueet pyrkivät profiloitumaan keskenään erilaisiksi ja toistensa vaihtoehdoiksi, myös niiden äänestäjäkuntien voisi ajatella omaavan poikkeavia näkemyksiä ”hyvästä aluevaltuutetusta”. Lähempään tarkasteluun otetaan kuuden suurimman puolueen kannattajien odotukset.

Puoluekohtaiset mieltymysprofiilit piirtyvät pitkälti toistensa kaltaisiksi. Valtuutetun tärkeimmistä ja vähiten tärkeistä ominaisuuksista vallitsee täten verrattain laaja yhteisymmärrys myös poliittisella kentällä. Kunkin puolueen kannattajien profiiliin kärjestä ja tyvestä löytyvät paljolti samat tekijät. Kärkipäässä kaikkien puolueiden kannattajien keskuudessa on henkilö, joka ”ajaa koko maakunnan etua”, ajaa kotikunnan etua” ja ”ajaa kaltaiseni ihmisten etua”.

Aivan harmonista yhteisymmärrys ei kuitenkaan ole. Kokoomuksen ja vasemmistoliiton kannattajien listalla kärkipäähän kipuaa ”on oikea puoluetusta”. Keskimäärää enemmän kokoomuksen tukijat suosivat myös päättäjää, jolla on sama kanta sote-uudistukseen kuin äänestäjällä ja joka on korkeasti koulutettu. Vasemmistoliiton tukijat pitävät tärkeänä oikean puoluekannan ohella ehdokkaan sukupuolta.

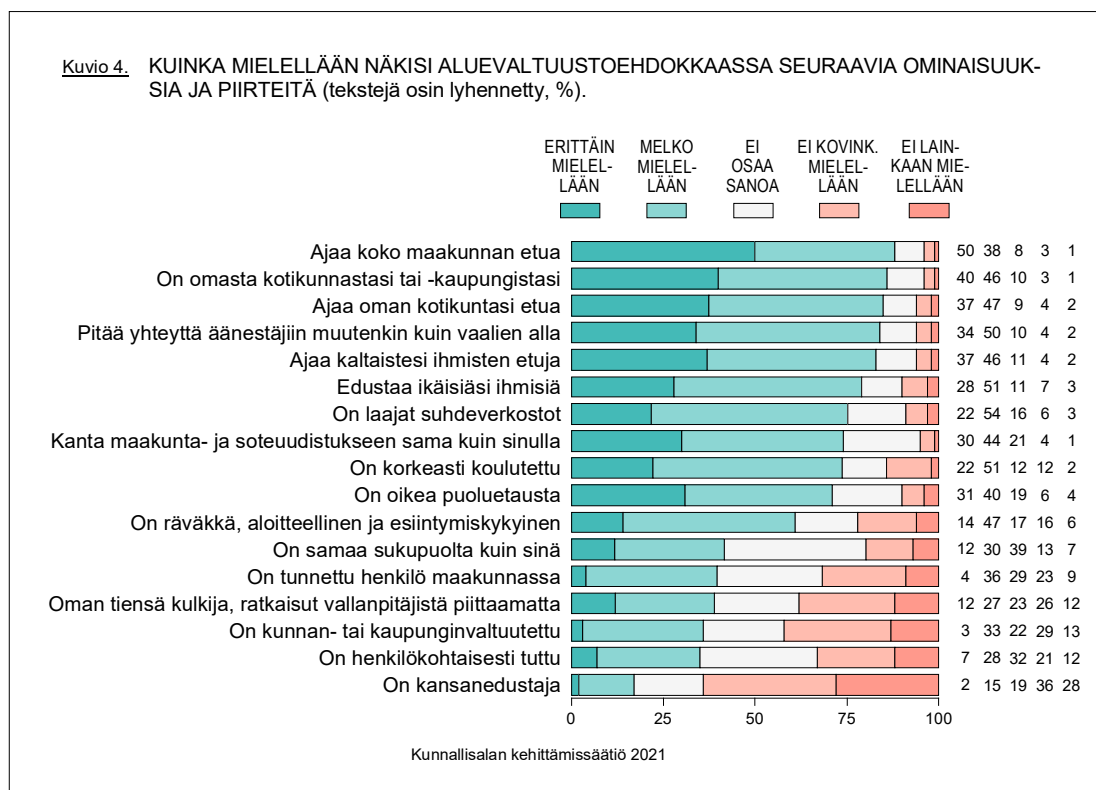
SDP:n kannattajien profiili on lähellä kansan keskiarvoa ja siten poikkeamiltan varsin vähäverinen. Hieman keskimäärää kaivatumpi on henkilö, joka on aloitteellinen ja esiintymiskykyinen. Vihreiden vastaavassa kuviossa sen sijaan poikkeamat piirtyvät astetta selvemmiksi. Vihreiden kannattajille hyvän alueellisen päätöksentekijän tärkeä laadun tae on korkea koulutus, ehdokas on kansanedustaja tai kunnan-/kaupunginvaltuutettu.

Perussuomalaisten tukijoiden mielestä aluevaltuustoehdokkaan tulisi olla ”oman tiensä kulkija, tehdä ratkaisut päättäjistä piittaamatta”. Keskimäärää enemmän painoarvoa saa myös henkilö, jonka mielletään ajavan tinkimättömästi äänestäjän kaltaisten ihmisten etua.

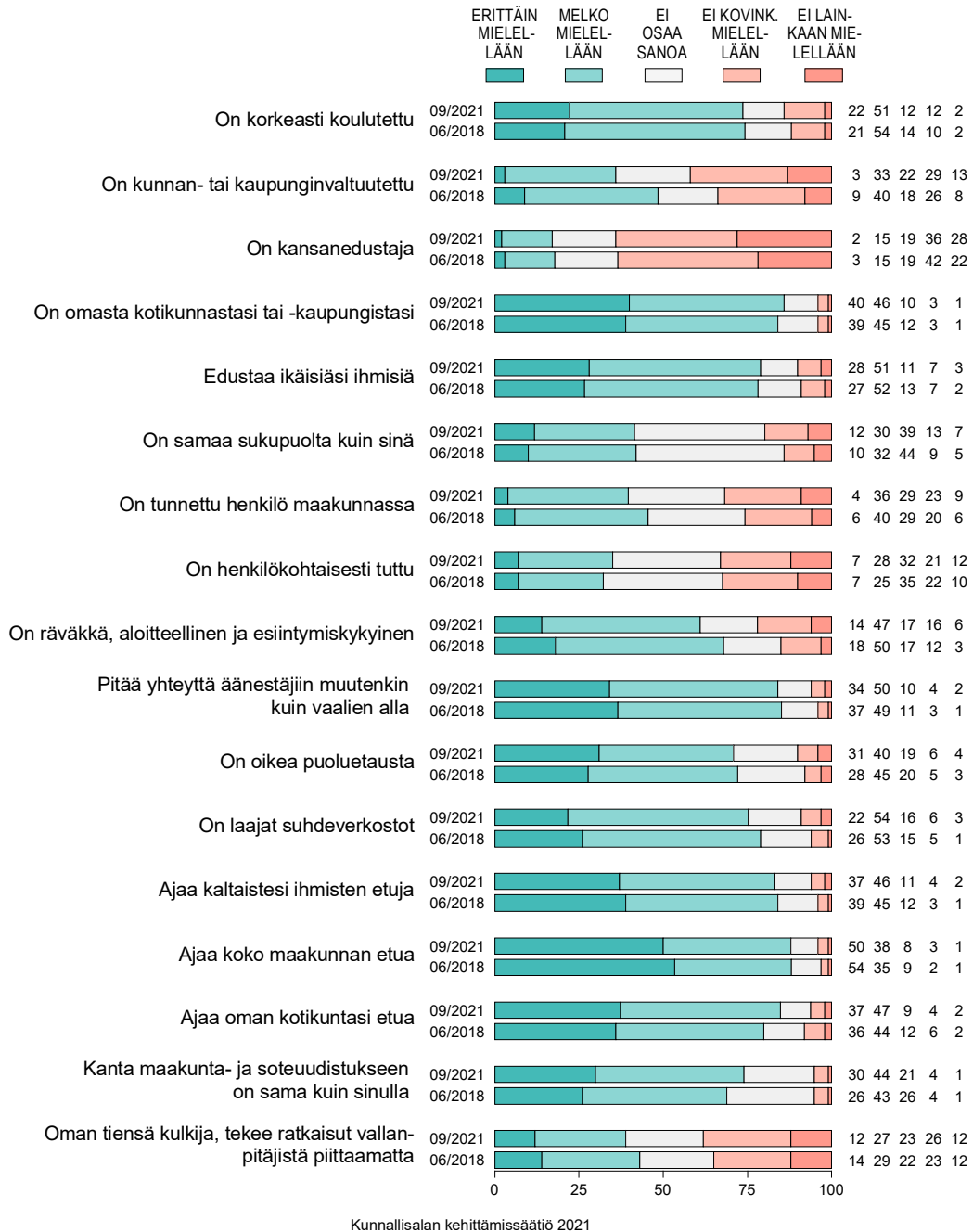
Keskustan tukijat odottavat ehdokkaan aluevaaleissa olevan myös suhteellisen tunnettu henkilö maakunnassa, jopa henkilökohtaisesti tuttu. Keskustan tukijoiden mieleen on lisäksi ehdokas, joka on kansanedustaja ja ajaa kotikunnan etua.

Tutkimuksen taustatiedot. KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 11.–15.9.2021. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1000. Vastajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöstä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

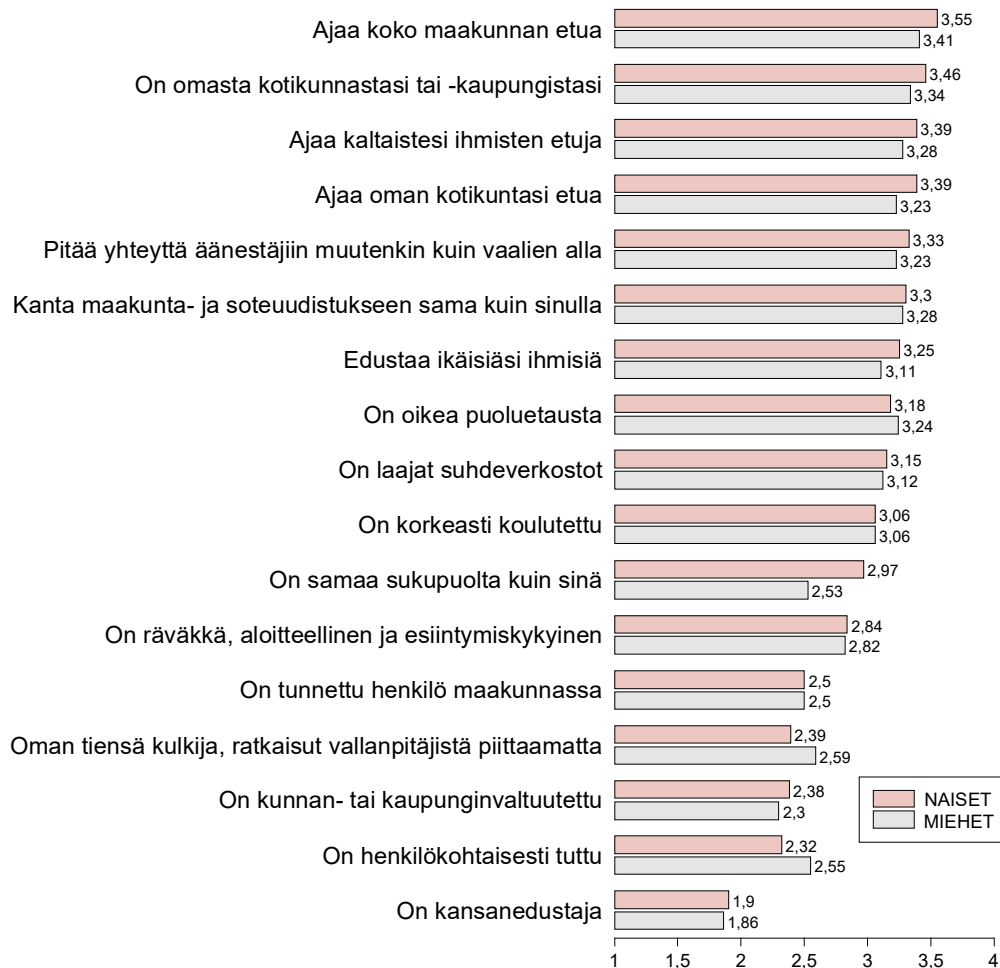
Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 570 087.

Kuvio 4t. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSA SEURAAVIA OMINAISUUKSIA JA PIIRTEITÄ: ARVIOT VUOSINA 2018 JA 2021 (%).

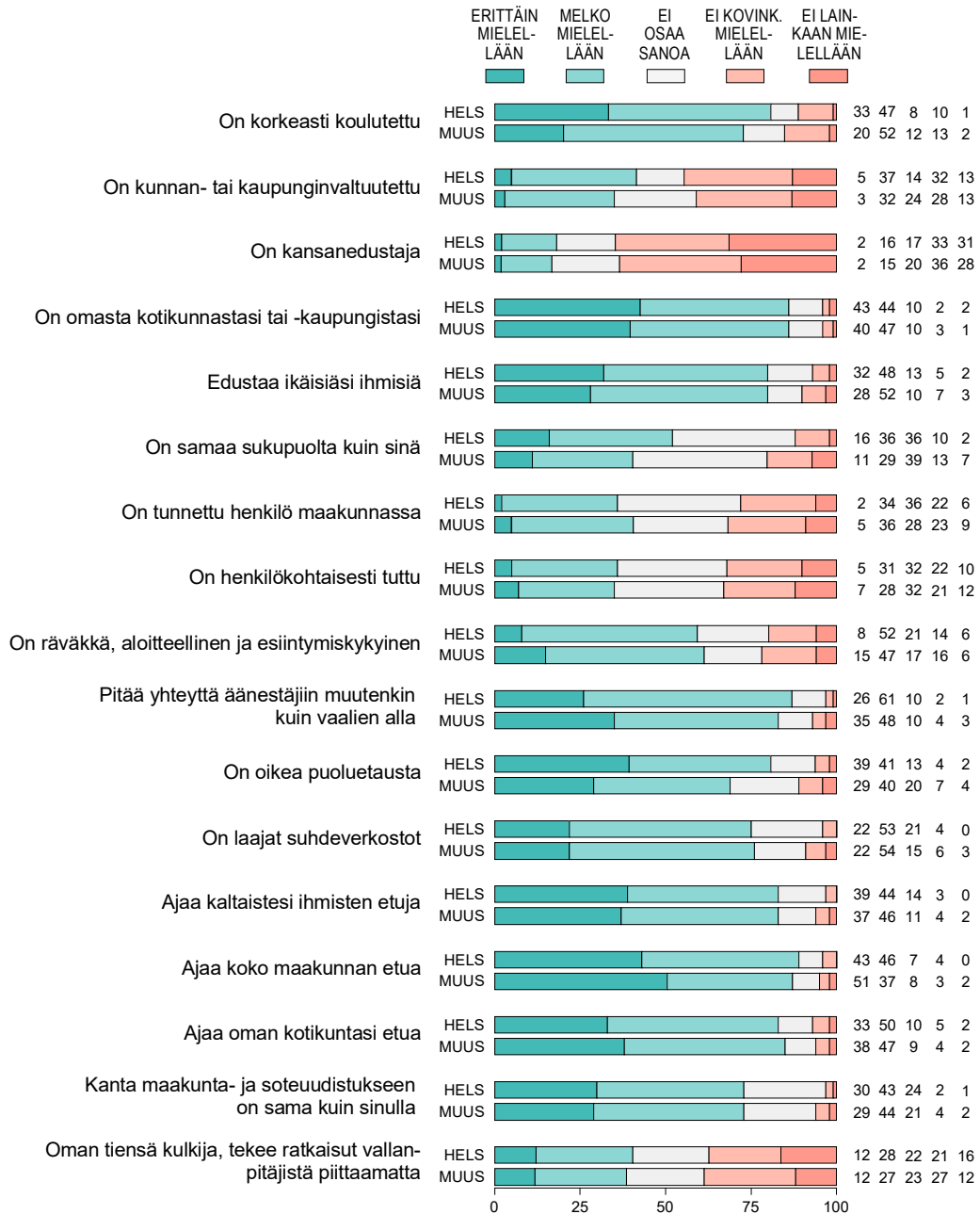

Kuvio 4sx. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSA: ARVIOT SUKUPUOLEN MUKAAN (asteikkokeskiarvot).

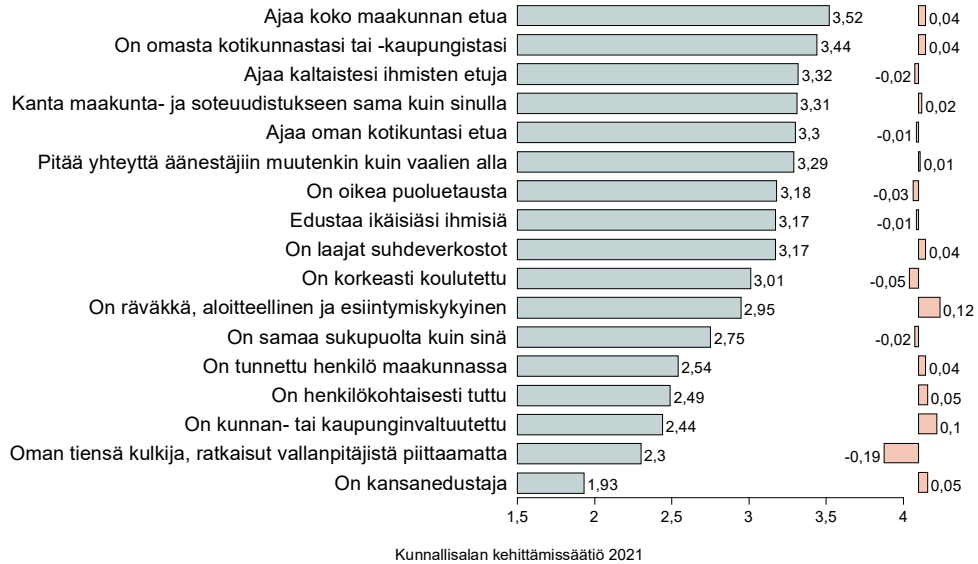
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2021

Kuvio 4a. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSA SEURAAVIA OMINAISUUKSIA JA PIIRTEITÄ: HELSINKI (HELSS) vs. MUU SUOMI (MUUS, %).

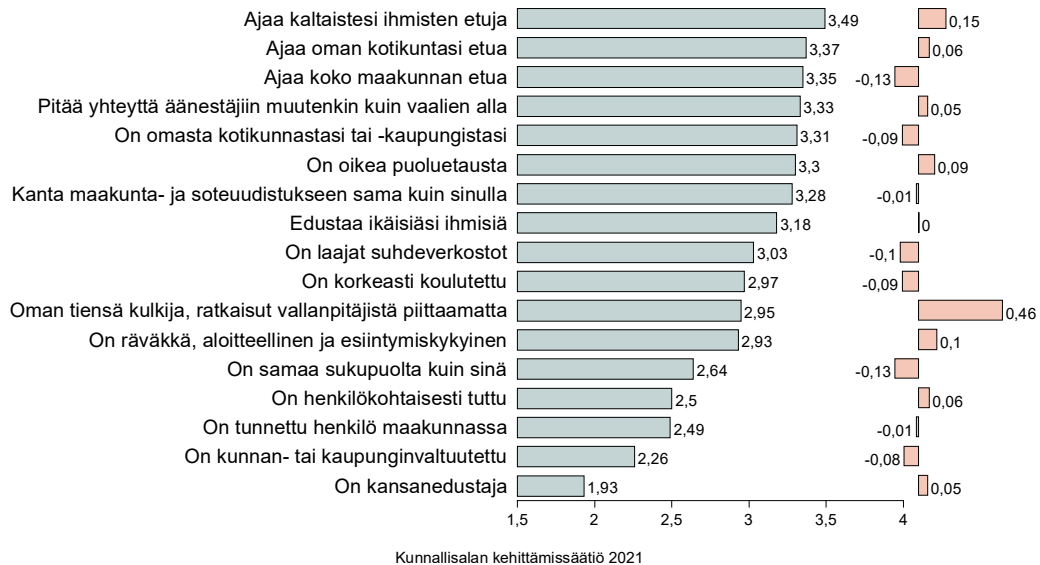

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2021

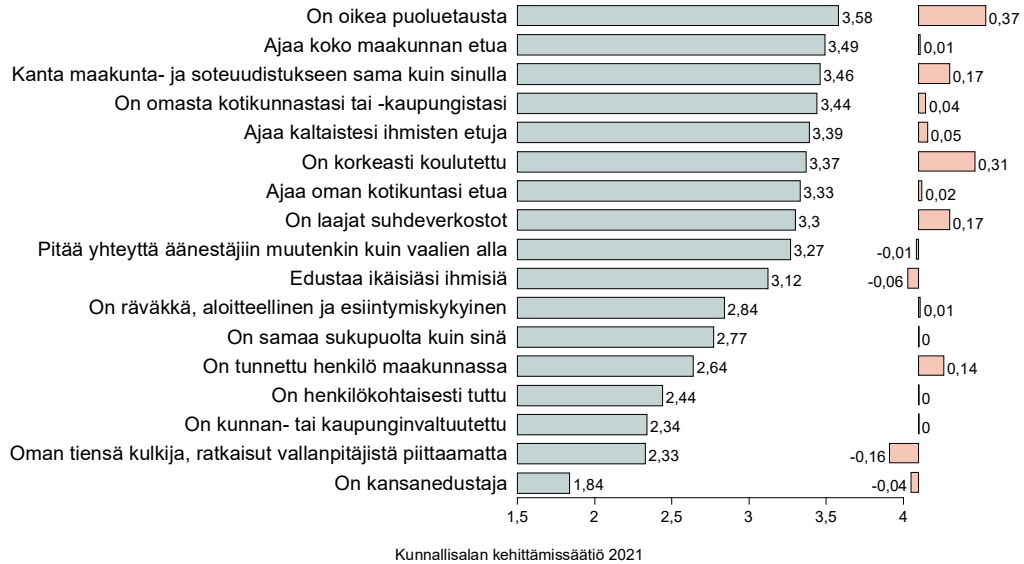
Kuvio 4px1. ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAN TOIVOTUT OMINAISUUDET: SDPn KANNATTAJIEN ARVIOT
 (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

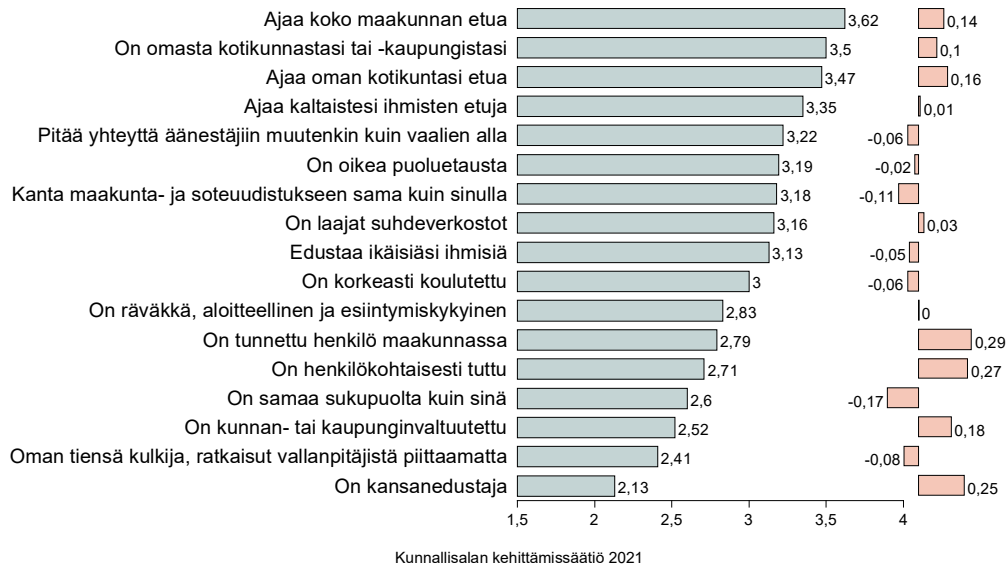
Kuvio 4px2. ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAN TOIVOTUT OMINAISUUDET: PSn KANNATTAJIEN ARVIOT
 (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

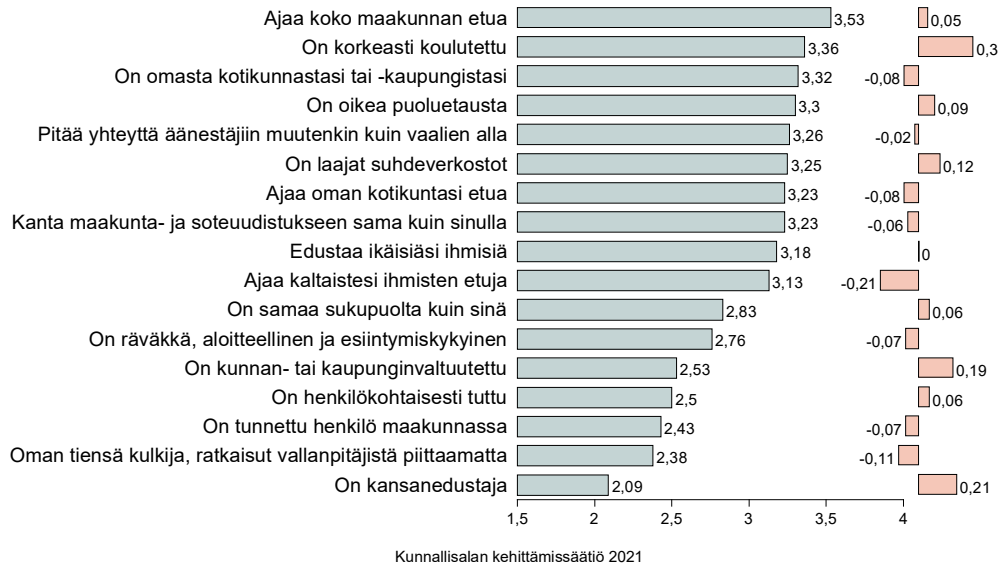
Kuvio 4px3. ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAN TOIVOTUT OMINAISUUDET: KOKn KANNATTAJIEN ARVIOT
 (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

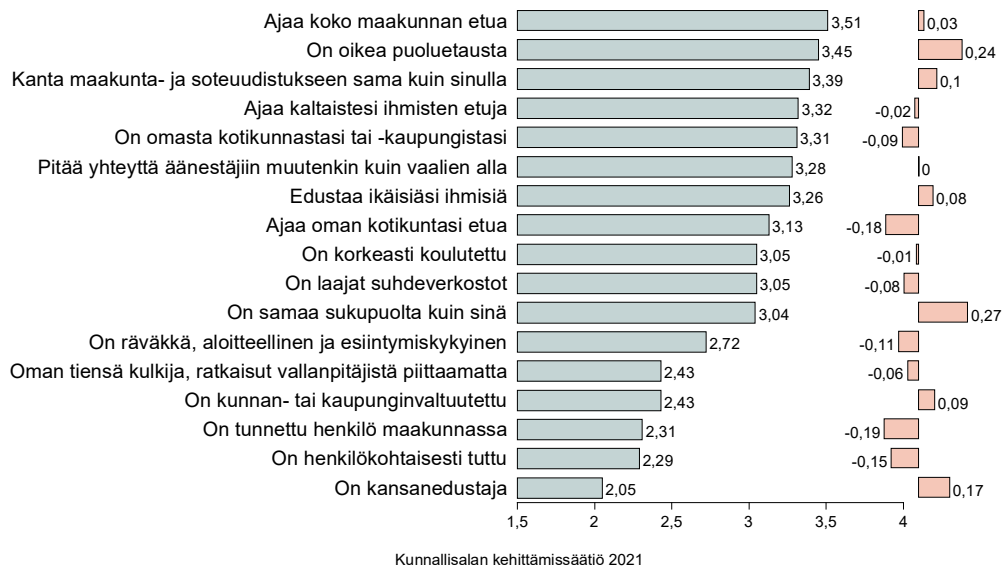
Kuvio 4px4. ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAN TOIVOTUT OMINAISUUDET: KESK n KANNATTAJIEN ARVIOT
 (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

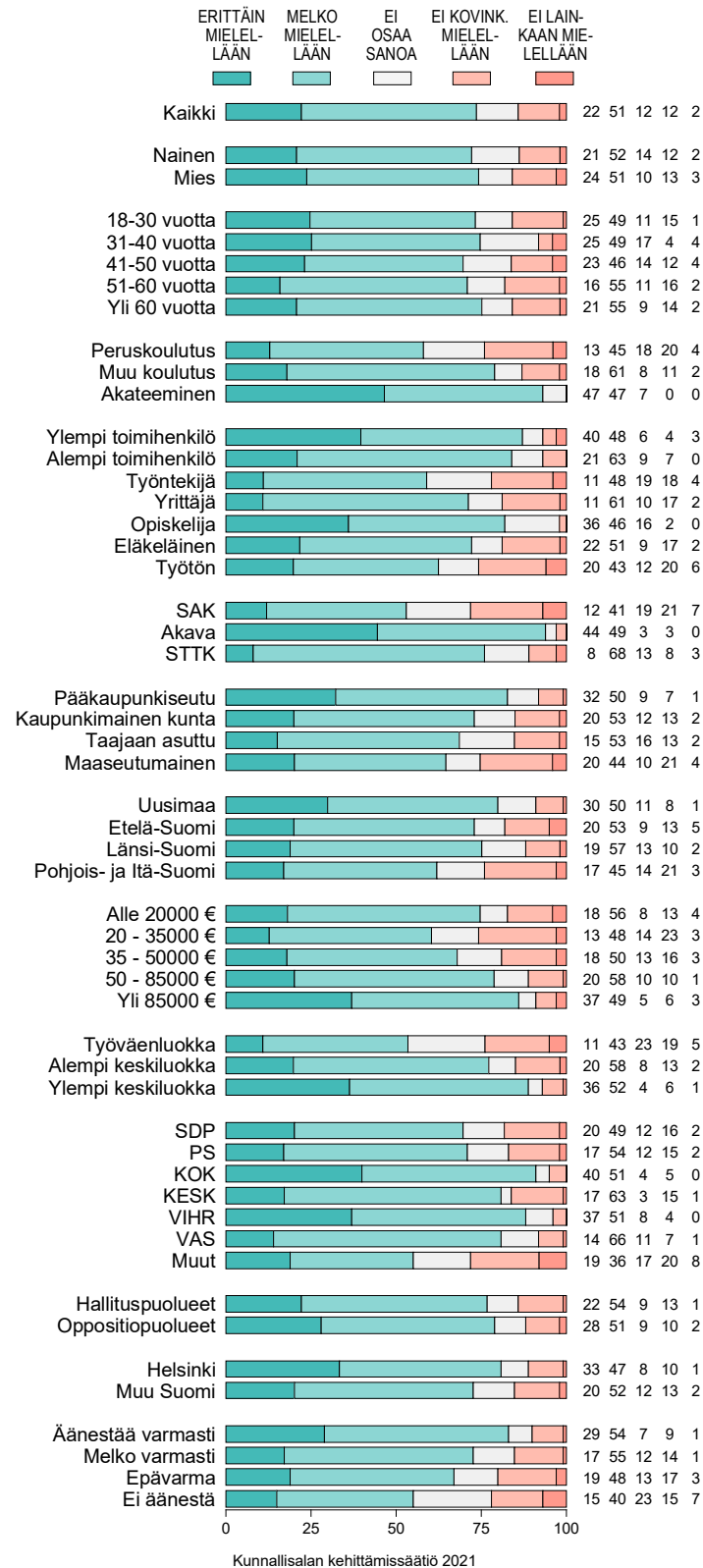
Kuvio 4px5. ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAN TOIVOTUT OMINAISUUDET: VIHRn KANNATTAJIEN ARVIOT
(asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

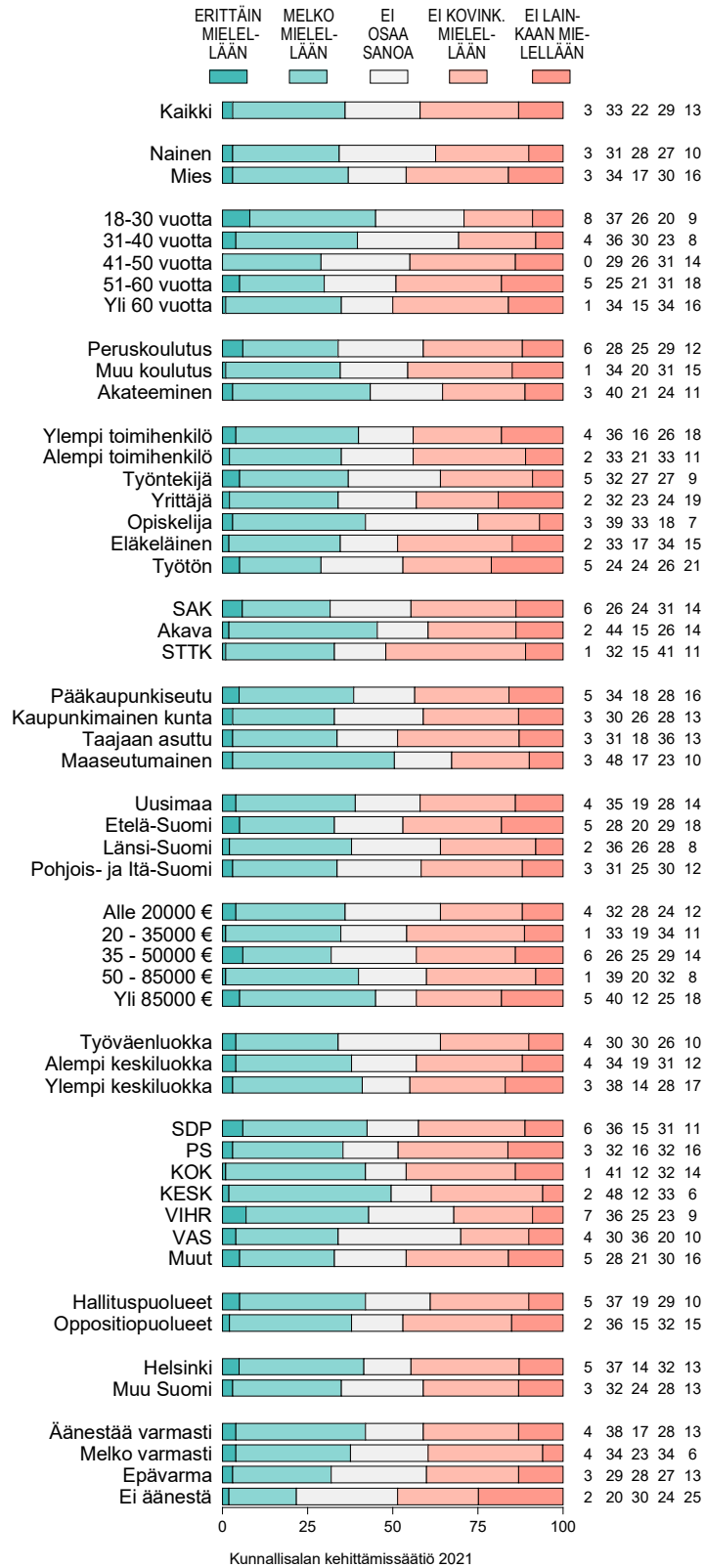
Kuvio 4px6. ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAN TOIVOTUT OMINAISUUDET: VASn KANNATTAJIEN ARVIOT
(asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

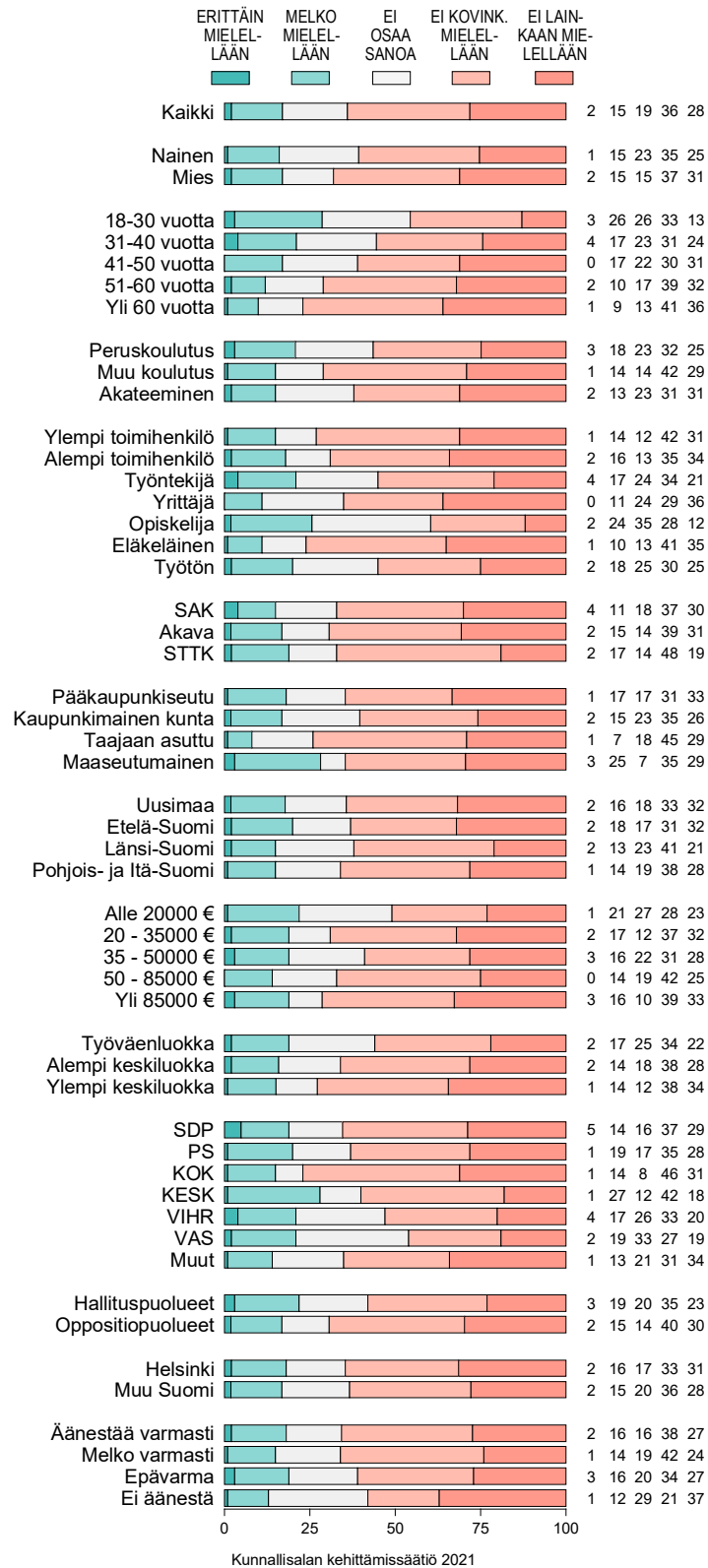
Kuvio 4-1. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASA: ON KORKEASTI KOULUTETTU (%).

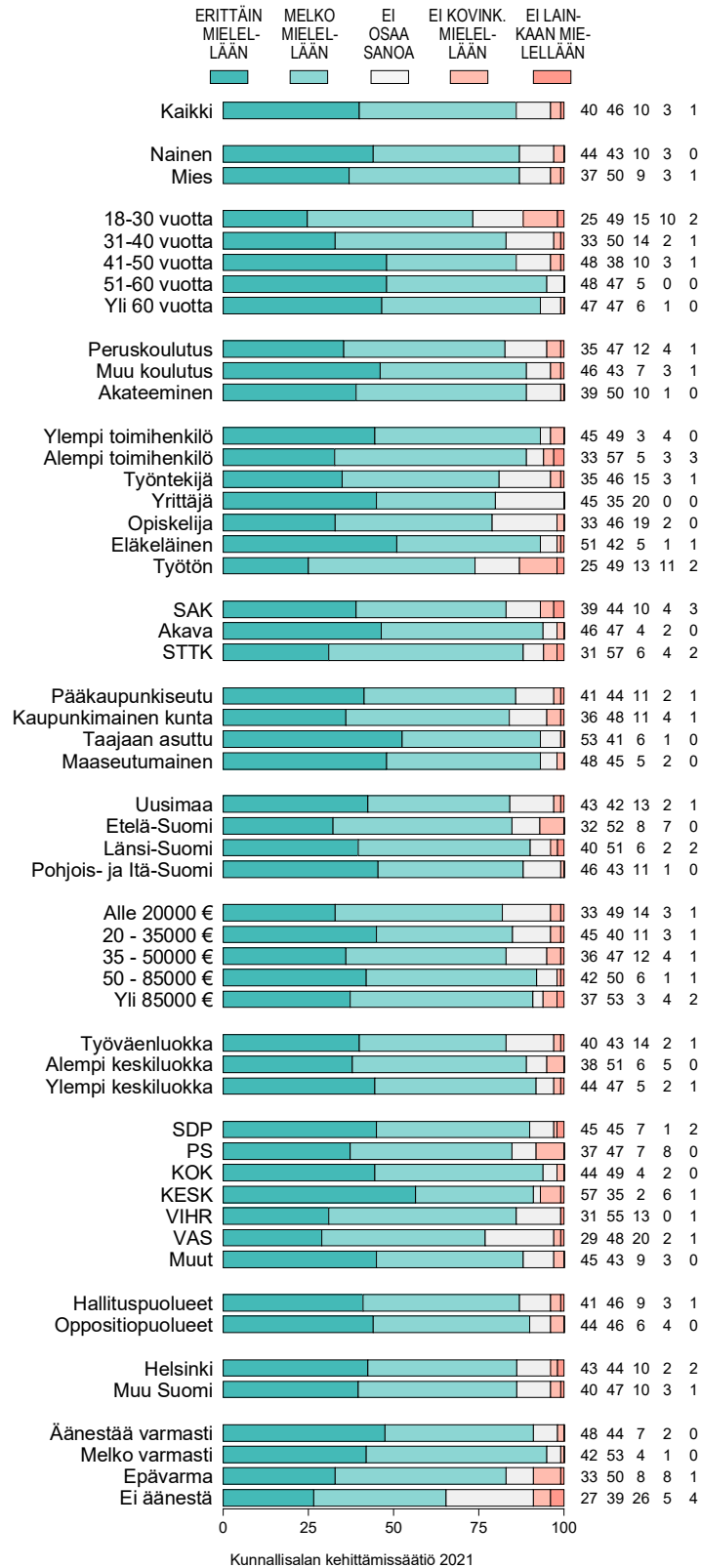
**Kuvio 4-2. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAS-
SA: ON KUNNAN- TAI KAUPUNGINVALTUUTETTU (%).**

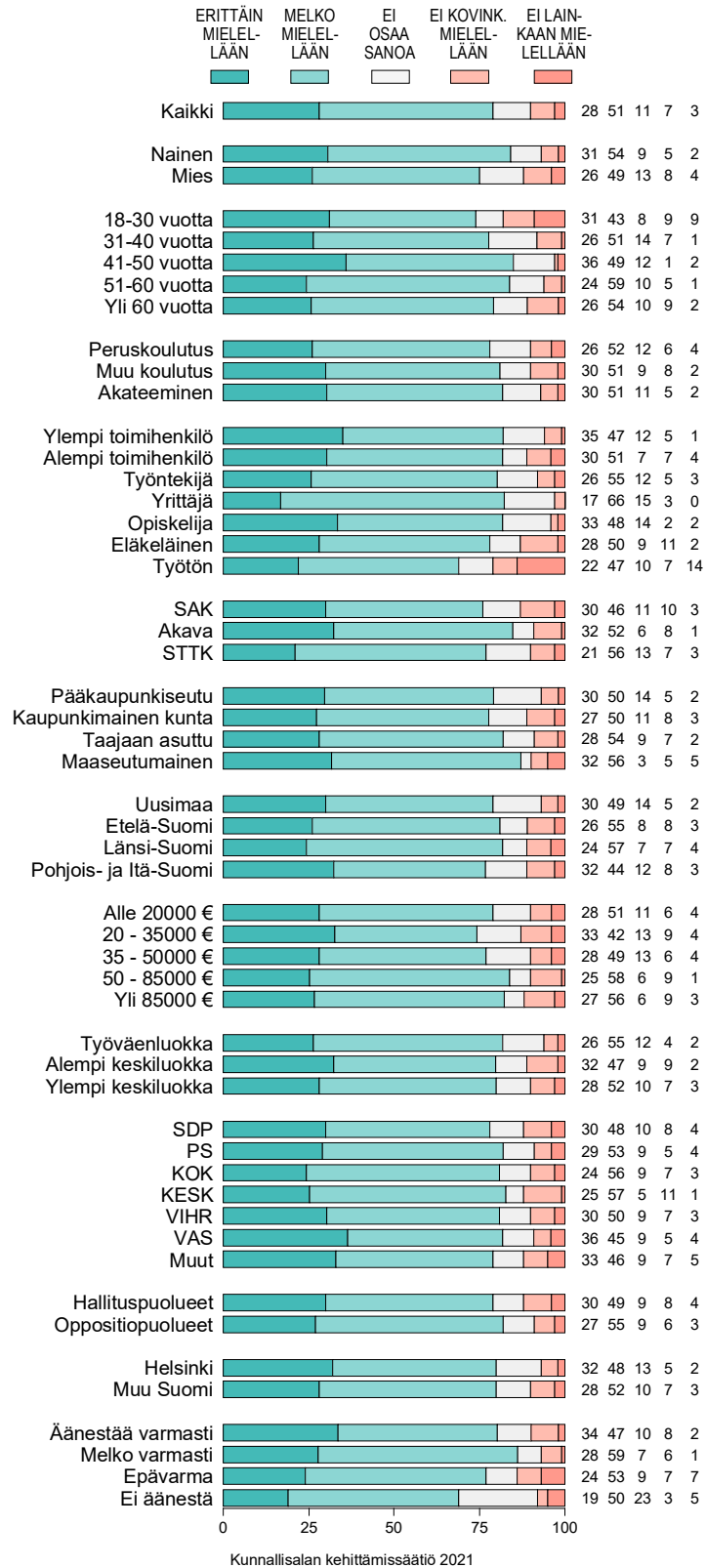
Kuvio 4-3. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASA: ON KANSANEDUSTAJA (%).

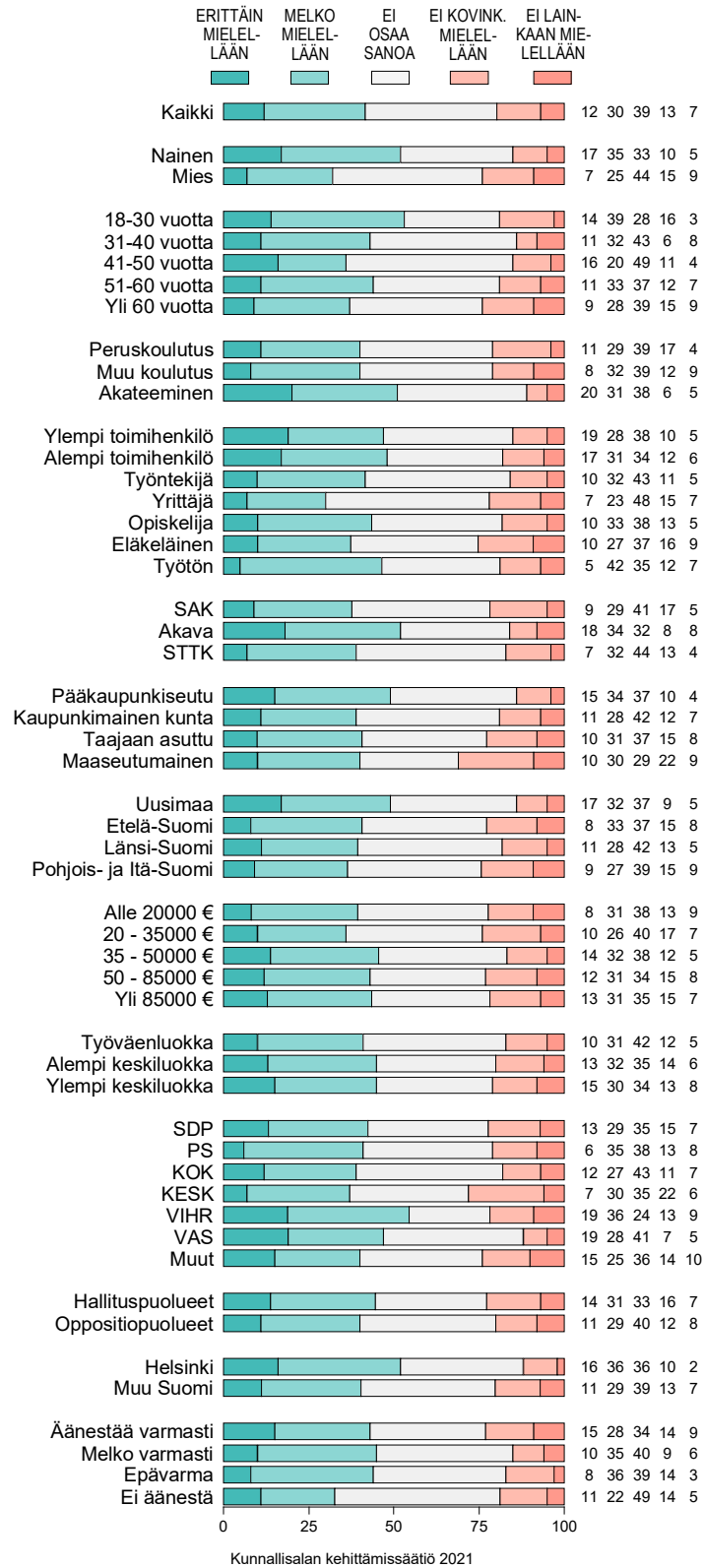
**Kuvio 4-4. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAS-
SA: ON OMASTA KOTIKUNNASTASI TAI -KAUPUNGISTASI (%).**

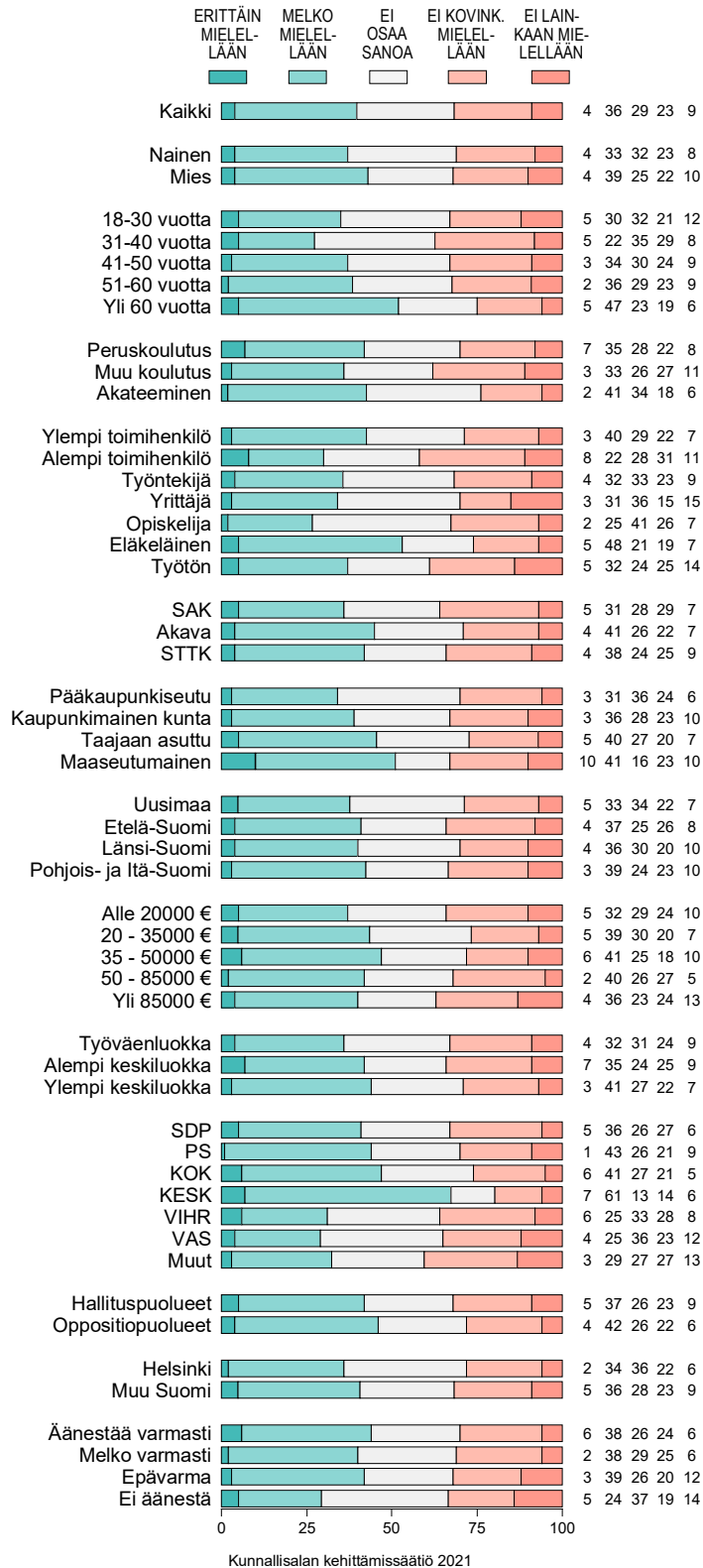
**Kuvio 4-5. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAS-
SA: EDUSTAA IKÄISIÄSI IHMISIÄ (%).**

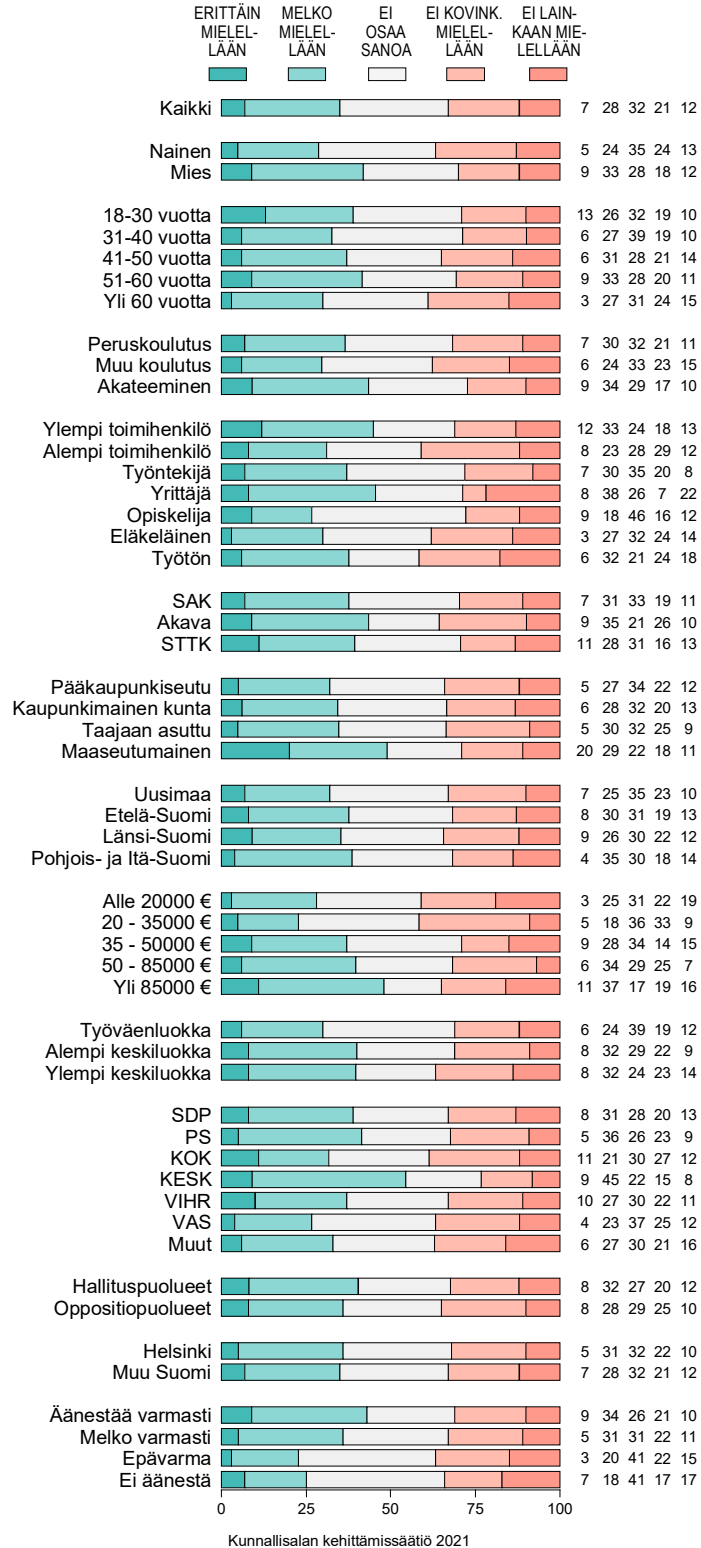
Kuvio 4-6. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASA: ON SAMAA SUKUPUOLTA KUIN SINÄ (%).

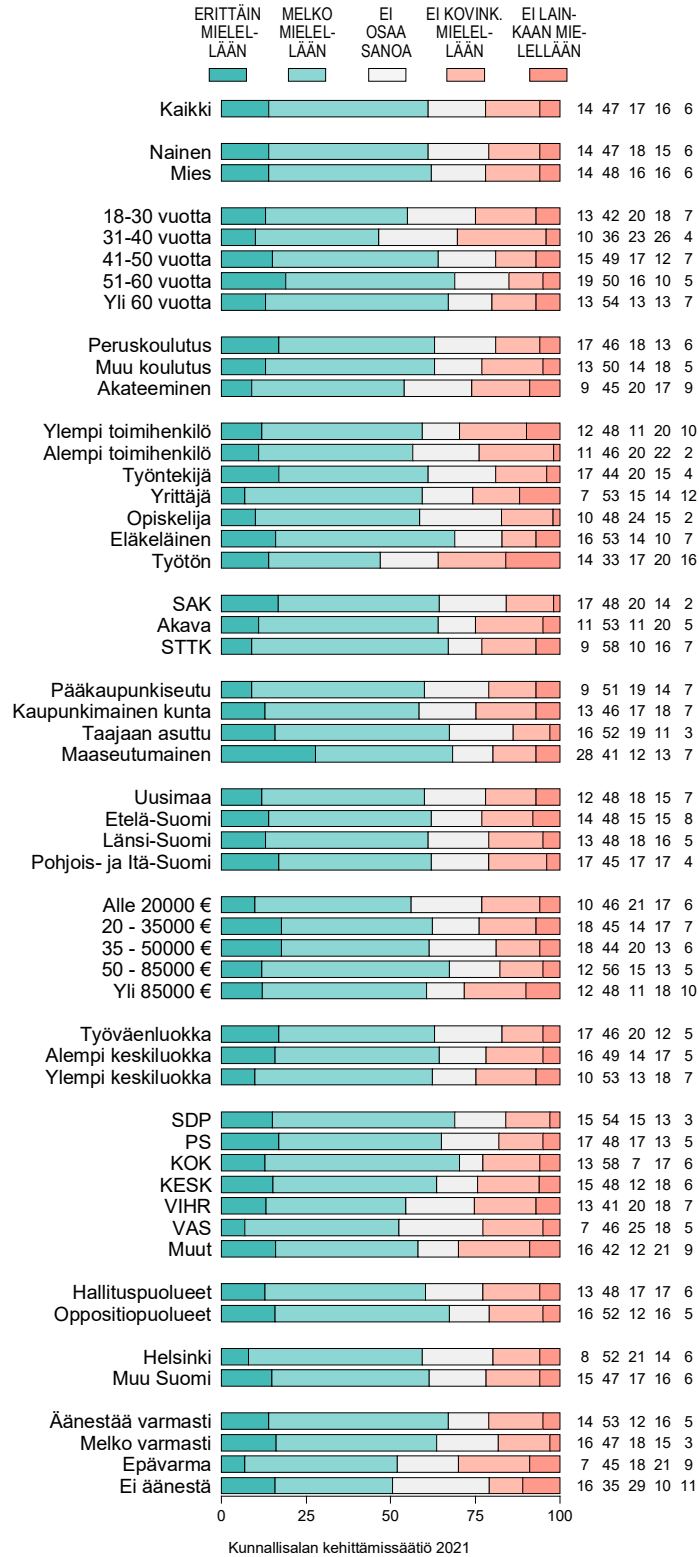
Kuvio 4-7. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAS-
SA: ON TUNNETTU HENKILÖ MAAKUNNASSA (%).

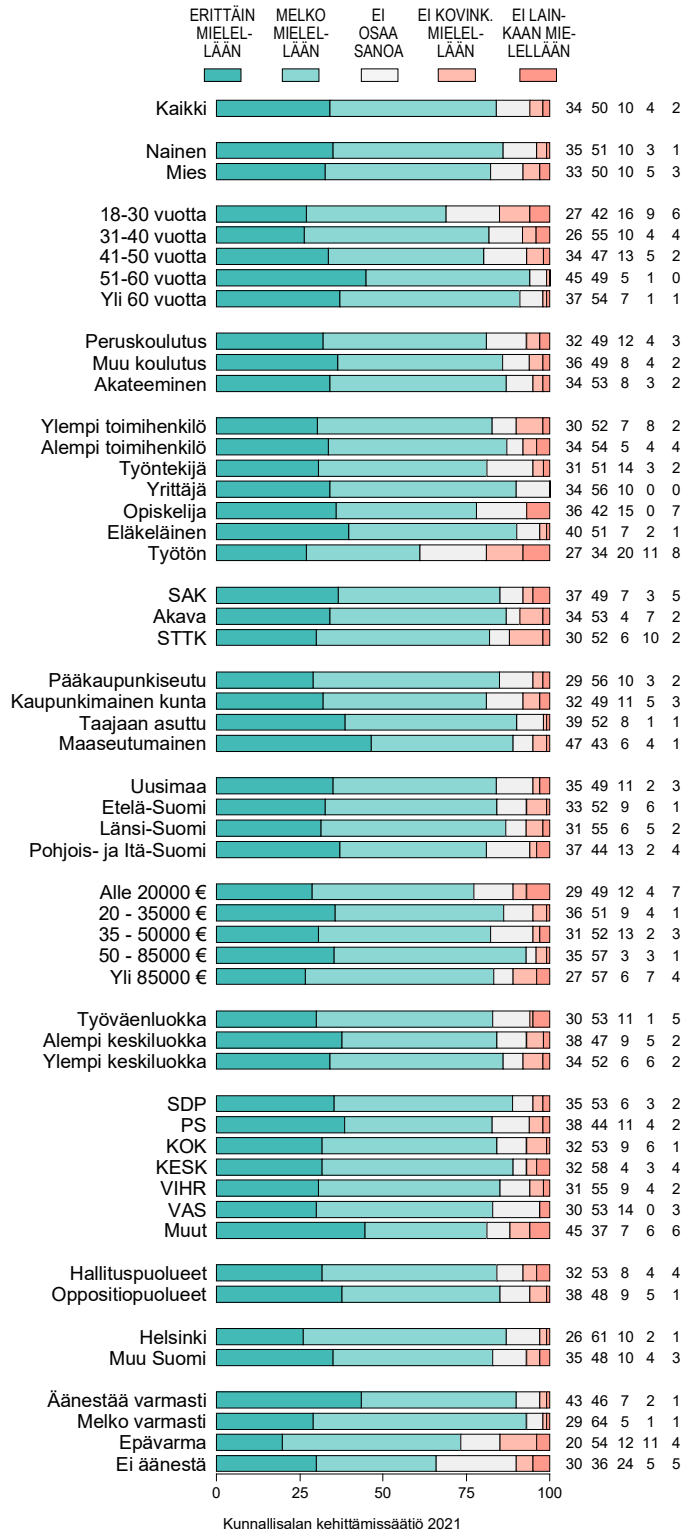
Kuvio 4-8. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAS-
 SA: ON HENKILÖKOHTAISESTI TUTTU (%).

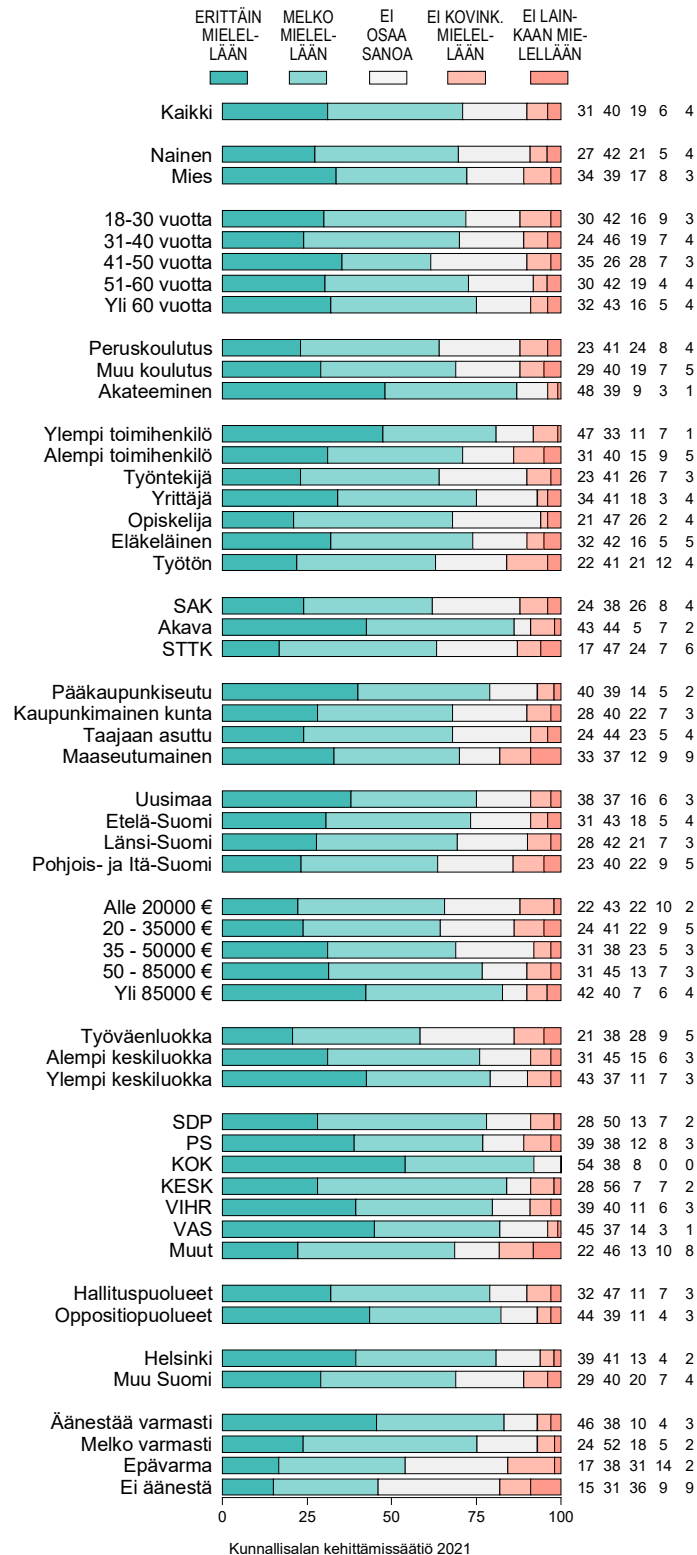
Kuvio 4-9. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAAS-
 SA: ON RÄVÄKKÄ, ALOITTEELLINEN JA ESIINTYMISKYKYI-
 NEN (%).

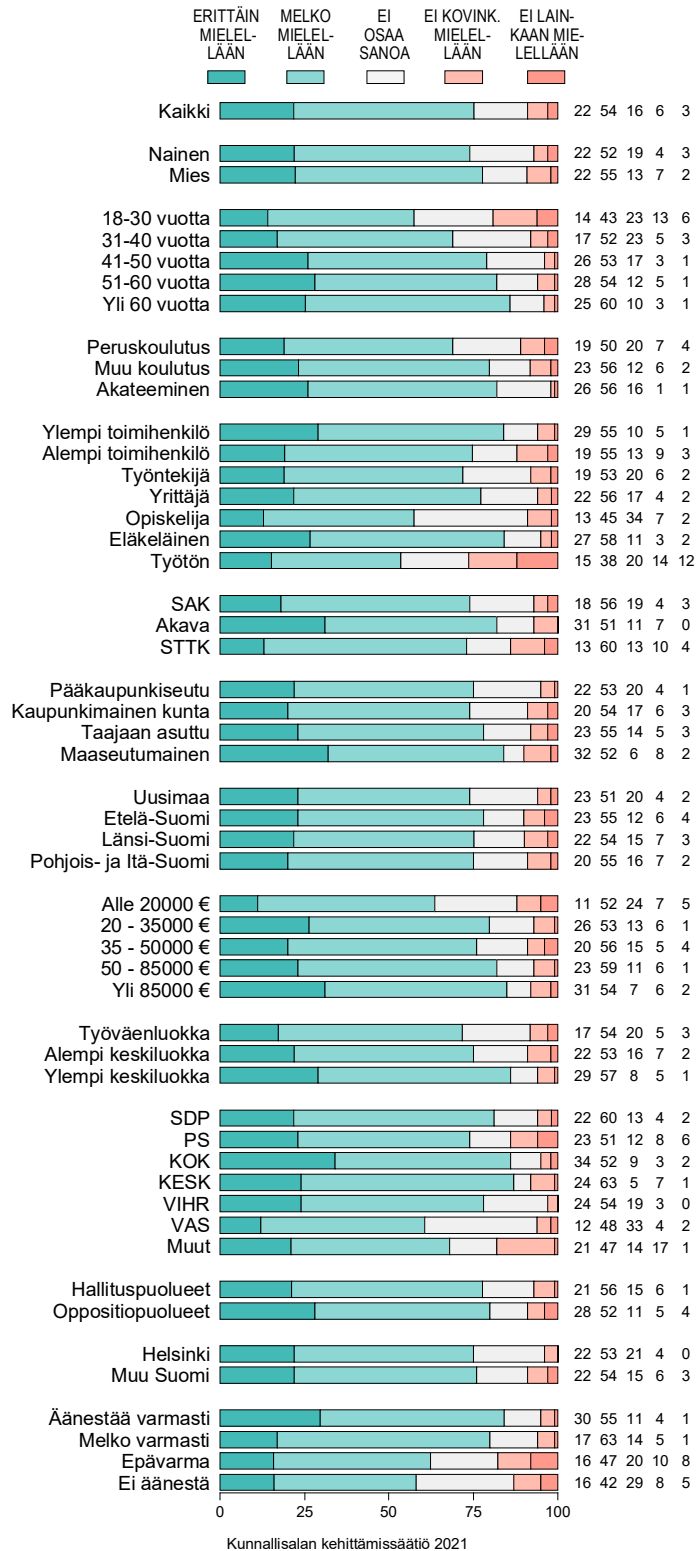
Kuvio 4-10. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSA: PITÄÄ YHTEYTTÄ ÄÄNESTÄJIIN MUUTENKIN KUIN VAALIEN ALLA (%).

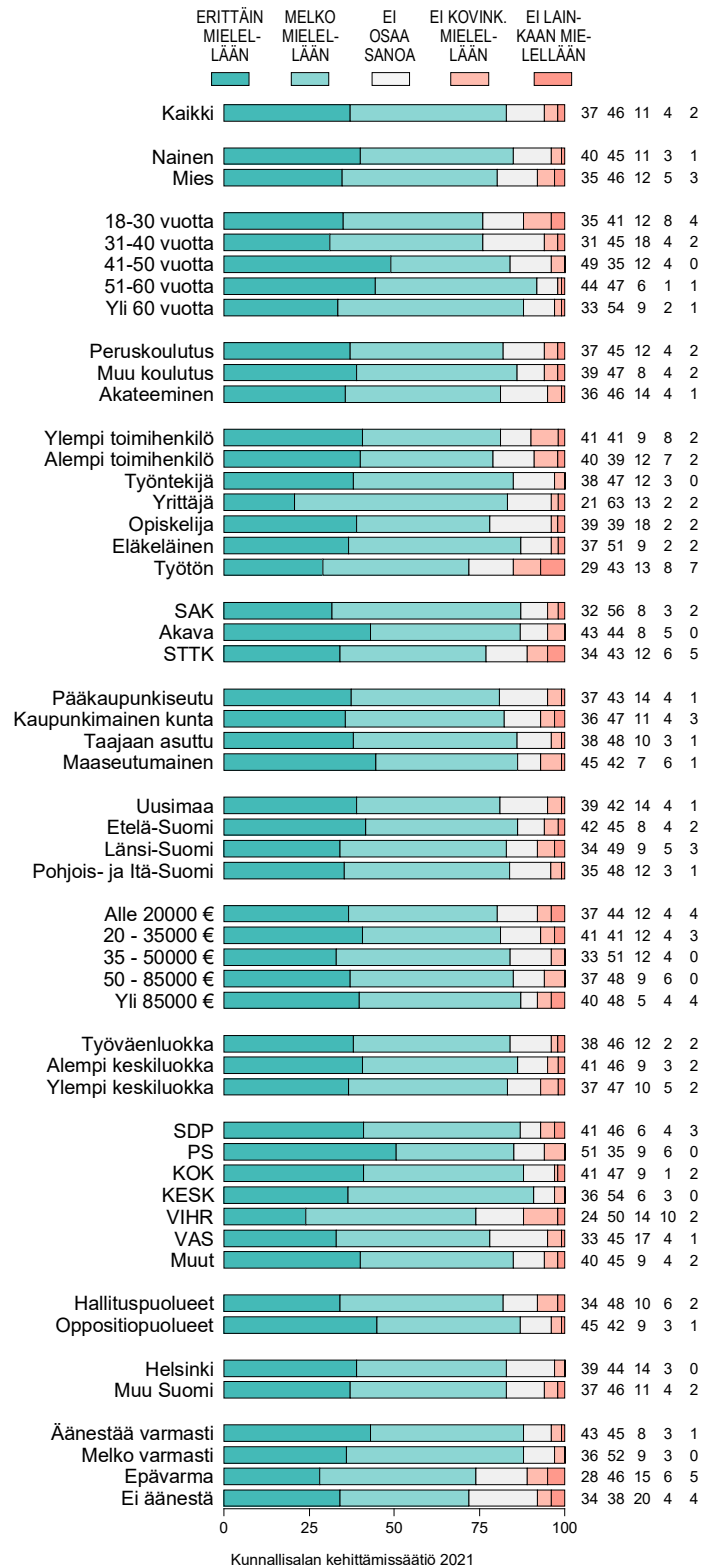
Kuvio 4-11. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSA: ON OIKEA PUOLUETAUSTA (%).

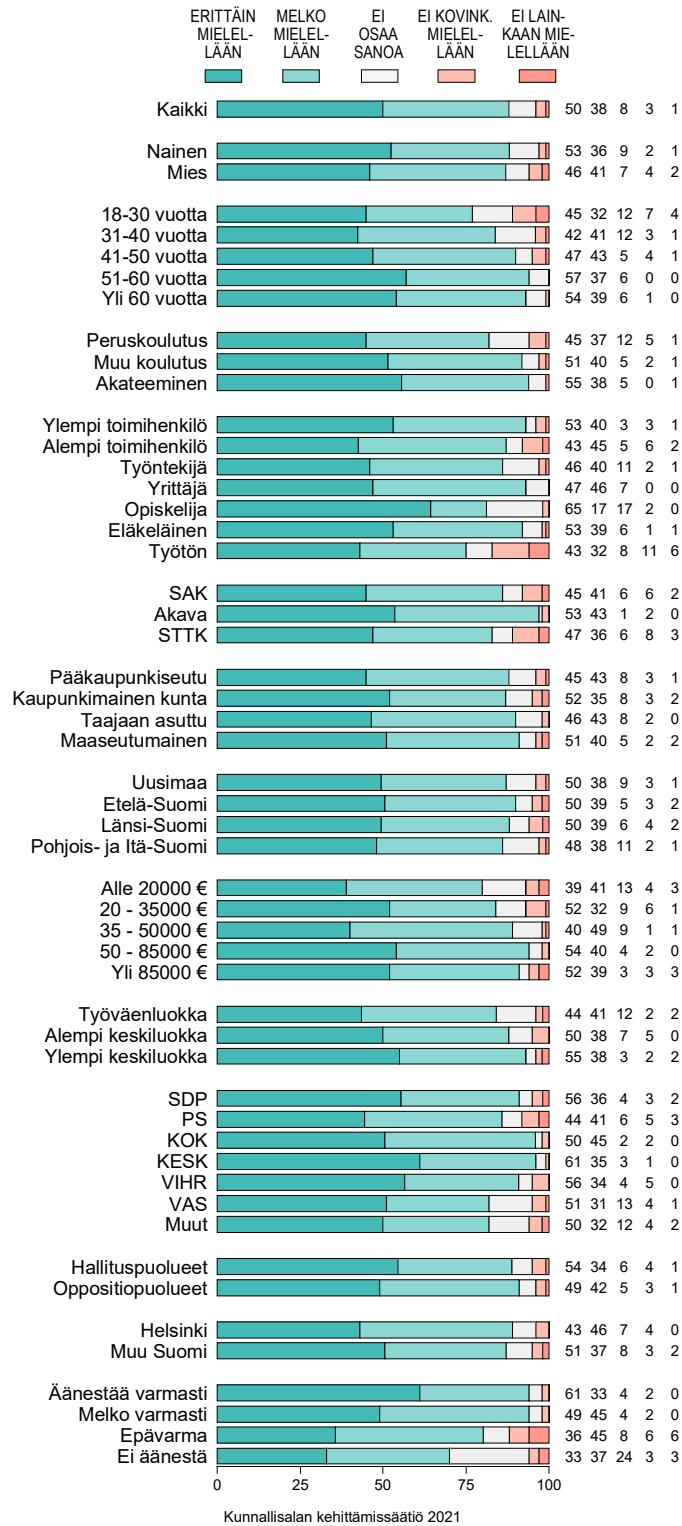
**Kuvio 4-12. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOK-
KAASSA: ON LAAJAT SUHDEVERKOSTOT (%).**

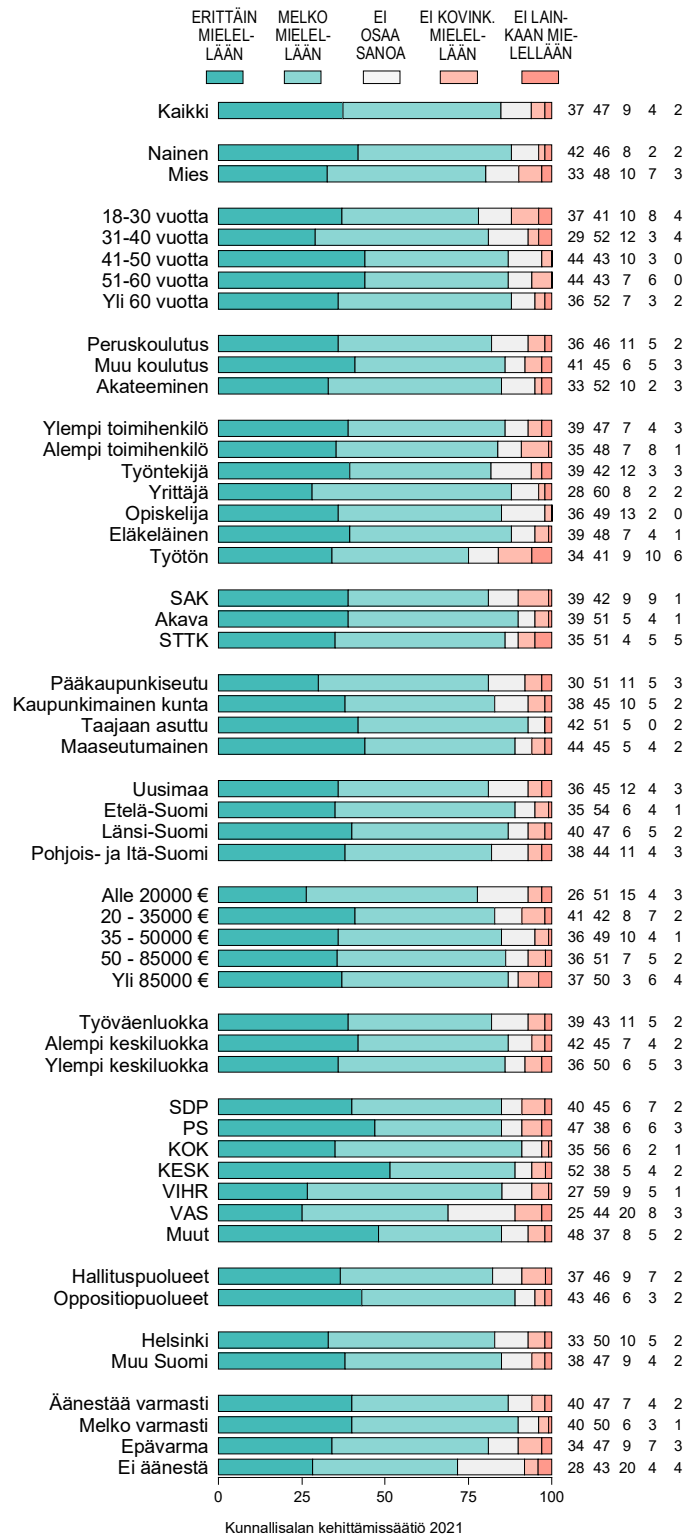
**Kuvio 4-13. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOK-
KAASSA: AJAA KALTAISTESI IHMISTEN ETUJA (%).**

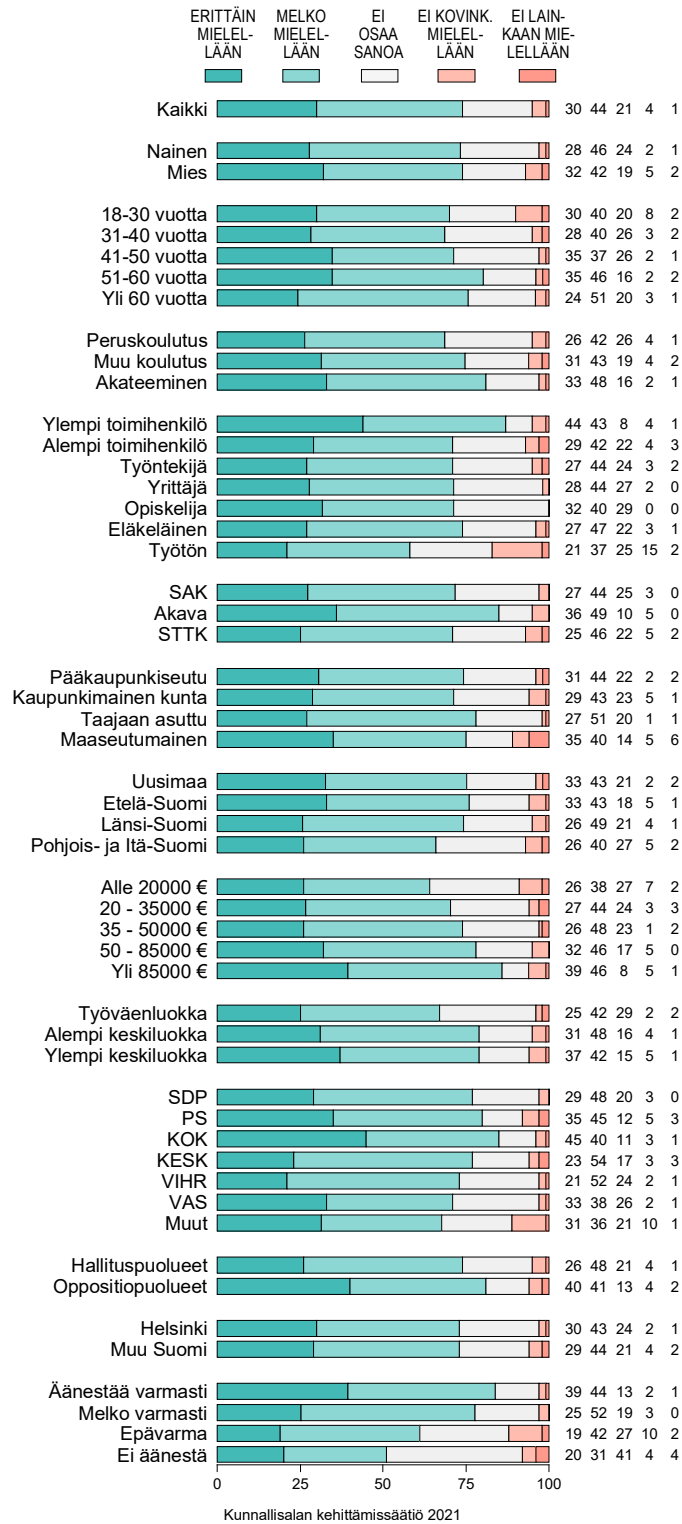
Kuvio 4-14. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSA: AJAA KOKO MAAKUNNAN ETUA (%).

**Kuvio 4-15. KUINKA MIELELLÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOK-
KAASSA: AJAA OMAN KOTIKUNTASI ETUA (%).**

Kuvio 4-16. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSA: EHDOKKAAN KANTA MAAKUNTA- JA SOTEUUDISTUKSEEN ON SAMA KUIN SINULLA (%).

Kuvio 4-17. KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI ALUEVALTUUSTOEHDOKKAASSAAN: ON OMAN TIENSÄ KULKIJA, TEKEE RATKAISUT VALLANPITÄJISTÄ PIITTAAMATTA (%).

